

2016 – 12

HOLLANDS Maandblad

Arnon Grunberg

speelt met het lichaam van zijn moeder

Frédie Beckmans

gaat naar de Schrijverischool

Maarten Doorman Krijn Peter Hesselink

Thomas Heerma van Voss Delphine Lecompte

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. 12 – 2016

acht-en-vijftigste jaargang • nummer 829
december 2016

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Arnon Grunberg – Het lichaam van zijn moeder

Delphine Lecompte – Gedichten

Fredie Beckmans – Naar de Schrijverijsschool

Krijn Peter Hesselink – Gedichten

Frans Stüger – Bericht van gene zijde

Maarten Doorman – Gedichten

Jack Druppers – De echte killers

Jochem van den Dijsel – Elkaar niets geven

Willem Thies – Gedichten

Chrétien Breukers – Brief aan jou

Jan-Willem Dijk – Gedichten

Thomas Heerma van Voss – De dag dat ik besloot gek te worden

Tekeningen Stance Oonk

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Deze maand viel het op dat de toekomstige Amerikaanse president Donald Trump zichzelf omschreef als ‘de Hemingway van Twitter’. Op de een of andere manier is deze literaire zelfdiagnose interessant genoeg om even bij stil te staan. Het is bekend dat Trump zijn digitale uitingen van maximaal 140 lettertekens het liefst verzendt in het holst van de nacht, als niemand van zijn staf hem op de vingers kijkt (of zijn mobiele telefoon in beslag neemt, zoals in de laatste weken voor de verkiezingen geregeld gebeurde). Tot op heden heeft hij meer dan 30.000 tweets verzonden (aan 18 miljoen ‘volgers’), en qua hoeveelheid woorden komt dat toch aardig in de buurt van *The Old Man and the Sea* of misschien zelfs wel *A Farewell to Arms*. Bovendien is de letterkundige vergelijking beduidend minder metafysisch of epistemologisch dan andere exclamaties van de aankomende president (zoals ‘Part of the beauty of me is that I am very rich’ of ‘When I think I’m right, nothing bothers me’).

En het is waar: Hemingway is bekend om zijn sobere stijl, met weinig adjectieven en bijwoorden, en veel herhalingen. Typisch voor hem zijn ook de talrijke rudimentaire, declaratieve zinnen, waarbij interpunctie wordt weggelaten. Hemingway beroemde zich erop dat hij abstracte termen en vooral woorden van Latijnse oorsprong consequent vermeed en altijd ‘minimalistisch’ schreef. Hij verwees dan vaak naar de stijlguides van *The Kansas City Star*, de krant waar hij als jonge journalist leerde om kort, krachtig, duidelijk en positief te schrijven. Dit had ook als groot voordeel dat verhalen die vanuit het buitenland als kabeltelegram werden verzonden minder kostbaar waren. Ook in zijn spreken was Hemingway trouwens ‘mannelijk’: hij had zich de ‘Hemingway Choctaw’ aangeleerd, een volgens hem ‘indiaanse’ wijze van praten, waarbij ‘overbodige woorden’ werden weggelaten. Zo kwamen er dikwijls zinnen

uit zijn mond zonder voornaamwoorden, werkwoorden en lidwoorden. En ja, het valt niet te ontkennen dat men bij het aanhoren van een sprekende Trump ook de neiging heeft te menen dat talrijke woorden worden overslagen, weggelaten of anderszins tussen wal en schip vallen.

De literaire vergelijking zou kortom grappig zijn, als ze niet ook een verontrustende illustratie is van hoezeer de social media in onze tijd functioneren als echokamer van het eigen ego. Wat dit betreft, is Trumps twittermanie (en die van Wilders) een ongemakkelijk spiegelbeeld van een breder verschijnsel. Wij leven in een tijd van de krimpende horizon van een cybertaal die oneindig veel minimalistischer is dan Hemingway ooit kon dromen. Wat dit betreft, spreekt het recente PISA-onderzoek onder vijftienjarigen in de OESO-landen boekdelen. In alle westerse landen daalt de leesvaardigheid gestaag, maar in Nederland daalt ze nog een stuk sneller: sinds 2003 tien keer zo snel als elders. Sinds 2006 is de leesvaardigheid op het vmbo zelfs met gemiddeld meer dan 20 punten achteruitgegaan, terwijl het aandeel laaggeletterden in Nederland tot 17,9 procent is gestegen.

En dit maakt Trumps vergelijking zo interessant. Wij hebben zelf een einde gemaakt aan geletterdheid en belesenheid als instrumenten van sociaal-culturele verheffing. En daarvoor gaan we een hoge prijs betalen. – BB

Het lichaam van zijn moeder

door Arnon Grunberg

In haar boek *The Argonauts* schrijft de Amerikaanse schrijfster Maggie Nelson: ‘Een schrijver is iemand die speelt met het lichaam van zijn moeder.’ Ze noemt dan Roland Barthes, Joseph Conrad en Allen Ginsberg.

Of dit voor elke schrijver opgaat, is nu niet aan de orde. Vermoedelijk niet, of je zou de definitie van ‘moeder’ zo ver moeten oprekken dat de betekenis verloren gaat.

Waar het nu om gaat, is dat ik me in dit statement kan vinden. Als ik mezelf definieer als schrijver, eerst en vooral, en pas dan als Europeaan of Nederlander of Duitser of Jood dan wel min of meer heteroseksueel of niet-religieus, dan betekent dit dat ik mij definieer als iemand die speelt met het lichaam van zijn moeder. En daarna komt al het andere.

Ik moet bekennen dat ik Nelsons werk slecht ken, maar deze zin trof mij en liet me niet los. Ik zou willen dat ik hem zelf geschreven had, maar misschien is het beter dat deze zin uit de pen van een schrijfster is gekomen. Dat maakt het statement – voor zover het dat is – minder verdacht. Ik zal dus verder niet ingaan op haar werk of de context waarin zij deze uitspraak deed. Voor nu moet volstaan dat ik gegrepen werd door deze zin – overigens niet de enige zin van haar waardoor ik werd gegrepen – al blijven er een paar raadselachtige kanten aan haar statement dat een schrijver iemand is die speelt met het lichaam van zijn moeder. Zoals dat overigens hoort bij goede zinnen, goede verhalen, goede gedichten en goede romans, daar zitten altijd raadselachtige kanten aan.

Om te beginnen het lichaam. Een schrijver is kennelijk niet iemand die zomaar met zijn moeder speelt, hij speelt met het lichaam van zijn moeder. De lichamelijkeheid is cruciaal, de moeder is geen instantie, geen

ziel, geen aanwezige of minder aanwezige autoriteit, maar een lichaam waarmee de schrijver, die kind is van deze moeder, aan het spelen is.

Hoe speelt hij daarmee? In zijn teksten, mogen we aannemen.

De teksten van de schrijver zijn zowel het spel als de neerslag van het spel dat gespeeld wordt met de moeder. Interessant overigens dat Nelson drie mannelijke schrijvers noemt als voorbeelden bij haar stelling, maar dat zijzelf vrouw is, alsof zij de rol die de mannelijke schrijver doorgaans speelt, opeist als vrouw.

Laten we dan nu naar Joodse literatuur kijken. Als we de schrijver beschouwen als producent van literatuur, dan kunnen we zeggen dat Joodse literatuur geproduceerd wordt door iemand die speelt met het lichaam van zijn Joodse moeder.

Nu zit er aan dergelijke categorisering een onaangename kant. Nederlandse literatuur is literatuur die in het Nederlands is geschreven. Duitse literatuur is literatuur die in het Duits is geschreven. Als we het over Oostenrijkse literatuur hebben, wordt het al ingewikkelder. Oostenrijkse literatuur is literatuur die in het Duits is geschreven door een Oostenrijker. Maar wanneer precies ben je Oostenrijker? Als je een Oostenrijks paspoort hebt? Als je er woont? Als je er hebt gewoond? Als je literatuur doortrokken is van de geur van Oostenrijk? Allemaal nogal subjectieve voorwaarden.

lees meer in het nieuwe nummer

Kerststalmoord te Brugge

Delphine Lecompte

De reden van de ruzie is de kerststal
Ik hou mij afzijdig
En lees de gemarmerde borst
Van de hond van de buren
Ik lees dat ik een kind zal redden in Friesland.

Voordat ik kan lezen waarvan en wanneer
Word ik gepord door mijn jonge oom de neushoornjager
Hij draagt een Balinees dodenmasker
Om me bang te maken
Zijn gulp staat open, hij ruikt naar kelderappels en bloedneuzen.

De hond van de buren verdwijnt
In een gat in de haag
En mijn oudste tante vraagt
Of ik nog altijd worstel
Met krasbiljetten en calorieën.

Mijn venijnigste tante antwoordt in mijn plaats:
'Natuurlijk worstelt ze nog altijd.
Ze heeft immers zeeën van tijd om te worstelen!'
De nicht van mijn leeftijd neemt me mee naar boven
In de schrijfkamer van grootvader zaliger lachen we om de hebzucht
onder ons.

's Avonds zijn de herders verpulverd
De wijzen worden als deurstop gebruikt
De ezel ligt in een put
De os staat op de schoorsteenmantel van de burens
Maar het lieflijke gezin zit met mij in de trein.

lees meer in het nieuwe nummer

Naar de Schrijverijschool

door Fredie Beckmans

Heb ooit in mijn slaap de stoute schoenen aangetrokken en gedroomd dat ik een schrijversvakschool bezocht. Ik besepte dat ik de grammatica van de Nederlandse taal daar van mijn leven niet meer zou leren, maar oefeningen in verhaalstructuur en stijlfiguren, dat zou geen kwaad kunnen voor iemand die schrijver wilde worden. Ik heb ooit, toen ik wakker was, de schildersvakschool bezocht. De volksmond rept van kunstacademie. Wanneer je dan een leven lang schilderijen hebt gemaakt, zoals ik, blijft het hoofd vol zitten met ongeschilderde verhalen.

De schrijversvakschool was niet ver van waar ik woonde, links rechts en nog een keer linksaf, dat is eigenlijk om de hoek. Een statig en donker pand aan een Amsterdamse gracht. Natuurlijk, schrijverij doe je aan de gracht. Aan alles was te zien dat les in creatief schrijven gouden handel was geworden. Ik herkende de plek. Aan de overkant van de gracht woonde een vroegere kennis, een deftige dame. Op een keer had ze me gebeld met de uitroep dat ze me wat wilde laten zien. Ik moest wel opschieten want ze stond naakt aan de telefoon en wilde geen tijd verliezen. Hitsig flitste ik op mijn fiets door het verkeer. Haar vriend was alweer een tijdje geleden gestorven. Weinig plezier dus, maar misschien kreeg ze het leven weer op de rails en het verlangen bovendien. Ze woonde in een met eigen geld gekocht kolossaal grachtenpand en wellicht wilde ze dat ik een levensgroot portret van haar zou schilderen. Daar draai ik mijn hand niet voor om. De rest komt daarna vanzelf, dacht ik.

Ik belde aan. Ze deed open in haar Maison de Bonnetrie-kleren, en mijn opgegeilde jongensdromen stroomden zo de gracht in. Als een vaatdoek liep ik achter haar aan. Ze wilde me laten zien wat ze met de keuken van plan was. In de keuken waren twee timmermannen bezig

en op haar keukentafel stond de telefoon, zo een die nog met het snoer aan de muur vast zit. Op de grond lag een handdoek. Ineens begreep ik het. Zij was uit de badkamer gekomen met alleen haar handdoek om. In de keuken zei ze tegen de twee timmermannen dat ze gerust verder konden werken. Ze moest wel dringend met iemand telefoneren. Ze belde met mij en terwijl we in gesprek waren viel de handdoek op de grond. Ze deed alsof ze vergeten was dat de kerels achter haar bezig waren en zij vertelde me dat ze naakt aan de telefoon stond en dat ik snel moest komen. Toen ze klaar was en zich omdraaide zei ze, oeps, ik moet me maar eens gaan aankleden. Vijf minuten later stond ik hijgend aan haar deur.

Met deze opgewaaide herinnering stond ik dromend aan de andere kant van de gracht voor de schrijversvakschool. Op de gevel stond trouwens Schrijverijsschool. Ik ging naar binnen. In het leslokaal zaten de andere cursisten al aan een grote vierkante tafel. Het waren acht schrijvers en schrijfsters in de dop die net als ik het beste van hun jeugd al ver achter zich hadden gelaten. Misschien waren we op leeftijd gekozen en bij elkaar gezet. De docente was een echte schrijfster, die duidelijk jonger was dan wij. Ze vertelde dat ze Liza heette en somde op wat ze zoal had geschreven. Daarna zei ze dat we moesten beginnen met ons los te maken, net als bij sport. Niet te lang nadenken, gewoon beginnen.

lees meer in het nieuwe nummer

De echte killers

door Jack Druppers

Die bewuste zondagmorgen om 06.30 uur stapte mijn collega Willem het prachtige politiebureau Raampoort in hartje Amsterdam binnen. Het was zijn eerste werkdag na twee weken vakantie. Nog niet zo heel lang geleden had hij van bijeengeschraapte spaarcentjes samen met zijn vrouw een huisje aangeschaft in een pittoresk Spaans dorpje. Met het prepensioen in het vizier had zijn ontembare behoefte om na decennia van hectisch en vaak frustrerend politieleven aan een zorgeloos Midderraan bestaan te beginnen hem tot het omkeren van zijn spaarpotje gedreven. Een paradijselijke plek leek hem de perfecte remedie om de nachtdiensten en ochtenddiensten en weekenddiensten te vergeten. Nog maar een paar jaartjes volhouden en dan zou hij het ervan nemen.

‘Goedemorgen’, zuchtte Willem toen hij op die bewuste zondagochtend binnenstapte. In de publieksruimte van het bureautje pakte hij de klink van de deur die naar het trappenhuis leidde. Nog vier trappen omhoog, omkleden op zolder en dan was de vakantie echt voorbij. Collega’s waren blij om Willem weer te zien, hij was een graag geziene ploegchef. Terwijl ze hem uitbundig begroetten, gleden Willems’ hand van de deurklink, bracht hij een schrapend keelgeluid voort en zakte voor de balie in elkaar. Eerst dachten de jongens nog dat hij een grap uithaalde, maar toen hij stil bleef liggen, sprongen ze allemaal op en haastte ze zich naar hun chef. Geen pols, geen ademhaling. Hoe driftig de collega’s hem ook reanimeerden, Willem had zijn laatste adem uitgeblazen.

Hij was de laatste jaren van zijn politiebestaan projectleider geweest. Projectleiders werden medio jaren negentig in het leven geroepen door wijlen hoofdcommissaris Jelle Kuiper. De beste mensen uit het korps moesten die functie gaan bekleden. Omdat er heel veel van nodig waren, stageneerde de werving al snel (net als die van de ‘buurtregisseurs’

enkele jaren daarna). Willem zag het gebeuren ‘Op een gegeven moment werden mensen gesmeekt om te solliciteren,’ had hij me wel eens verteld, ‘Twee vingers in de lucht, een klap met een lauw krentenbrood en je was inspecteur projectleider.’

Willem was een geboren politiemans en al gauw merkte hij dat je als projectleider wegzakte in bureaucratische rompslomp en woekerende organisatiestructuren. Steeds vaker ging hij met lood in de schoenen en de droom van Spanje in zijn hoofd naar z'n werk. En nu lag hij daar. Op de vloer van bureau Raampoort waar ik jarenlang met hem had samengewerkt. Hij was een intelligente, vaderlijk figuur, met het hart op de juiste plek, maar ietwat cynisch geworden door het vergaderen. Maar voor zijn mensen stond hij altijd klaar. Recht door zee, confronterend, maar eerlijk en met open vizier. Hij was ook niet bang zijn bazen zijn mening te geven, hetgeen hem niet altijd in dank werd afgenomen. Tijdens vergaderingen kon hij met één zin een hotemetoot op zijn plaats zetten, of dat nu een commissaris was of een wijkteamchef, dat maakte hem niet uit. Hij zei steeds minder tijdens die vergaderingen, maar als hij zijn mond open deed, kwamen daar scherpe, weloverwogen en wijze woorden uit.

Ooit vroeg ik hem of hij nog gelukkig was binnen de politie en toen zei hij: ‘Ach, wat is geluk? Ik verdien mijn geld, ik kan niets anders en ik ben inspecteur geworden en dat is meer dan ik ooit verwachtte. Maar verder ben ik deze logge bureaucratie wel een beetje zat. Goede ideeën van mij worden nooit erkend omdat ze niet passen in de protocollen, standaardprocedures en afspraken met de politiek. En als een chef er zelf geen goede sier mee kan maken, is elk initiatief van de werkvloer kansloos. Het belang van de burger is steeds meer ondergeschikt geworden aan ego's en aan politieke correctheid.’

lees meer in het nieuwe nummer

Brief aan jou

door Chrétien Breukers

Twee jaar geleden ging het niet zo goed met me, wat heet, het ging helemaal niet goed met me. Ik was zo diep afgedaald, dat ik zelfs naar de mis ben geweest. Voor het eerst. Althans, voor het eerst bij de Oudkatholieken. Na afloop zat ik met koffie en twee boterhammen voor de laptop. Koffie zet ik nog altijd met zo'n potje van Bialletti, een mokkapotje, net als thuis, ik bedoel, net zoals wij deden toen we samen waren.

Om mezelf voor deze uitzinnige knieval voor de verantwoorde koffie te straffen, gebruik ik het goedkoopste huismerk van Albert Heijn, die omgerekend nog altijd zeven gulden negentig kost. Ik stam uit een geslacht waarin het zetten van koffie geen onderwerp van discussie is en nog in guldens wordt gerekend. Mijn ouders hebben nooit interesse in lifestyle of andere nieuwigheden gehad. Koffie zet je met een koffiezetapparaat waar filters in moeten, en als de koffie klaar is, wordt die overgeheveld in een thermoskan, waar hij de hele ochtend langzaam verbittert en ten slotte sterft.

Het viel me niet mee, mijn eerste mis, want en ik had een enorme kater. Die had ik de vorige avond opgedaan, want ik had, voor het eerst sinds ik in de diepte was gezonken, afgesproken met Laura, het meisje, pardon, de jonge vrouw, excuus de actrice met de onafzienbare collectie speeltruitjes, plooirokjes, zomerjurkjes, muiltjes, kuitlaarzen, hemdjes en kousen (geen panty, nooit een panty). Je herinnert je haar ongetwijfeld.

Zoals gewoonlijk verliep ons gesprek als een college Theoretische Literatuurwetenschap. Er werd van alles aangesneden en ondertussen peilden we vooral elkaar – veel meer althans dan de vroege werken van W.F. Hermans, de recente ontwikkeling van Arnon Grunberg en haar merkwaardige voorkeur voor allerlei onbekende internationale auteurs.

De theorie bedekte het verlangen amper. Je weet, ze is erg aantrekkelijk, heel slim en volledig geschikt om als mijn vrouw door het leven te gaan.

Het liefst zou ik haar tijdens elk gesprek aanvliegen, van haar kleding ontdoen en bezitten, maar ze is niet alleen actrice, maar ook gehuwd en heeft drie kinderen en een man die haar vertrek niet zou overleven. Net als zij werkt hij bij het toneel, en toneelmensen overleven zoiets niet, die moet je niet verlaten, die worden niet verlaten, die verlaten zelf, of juist niet. Daarbij komt dan ook nog dat Laura de laatste jaren vruchteloos in behandeling is voor haar bindingsangst, en wel bij een psychiater die haar niet kan loslaten en haar minnaar wil worden. Het is allemaal nogal ingewikkeld.

Het werd laat, we dronken wijn en ik wist de volgende ochtend niet meer waarom ik de wekker had gezet. Net toen ik me geërgerd wilde omdraaien, schoot het me te binnen: ik moest naar de kerk. Voor het eerst naar een andere kerk dan de roomse, waarmee ik, net als met filterkoffie, opgroeide. Zo diep was ik gezonken, dat ik verlossing zocht bij de Oudkatholieken.

Ik moest van mezelf, dus ik ging. Toen we een half jaar uit elkaar waren, heb ik besloten dat mijn menswording de komende jaren door drie stutbalken zou worden gedragen: eenzaamheid, schrijverschap en religie. Je weet dat ik niets, maar dan ook niets wil weten van rooms gezemel over de Heer en van dat slijmerige gedoe over dat Hij gestorven is om ons te verlossen. Van roomsen moeten wij katholieken niets hebben.

lees meer in het nieuwe nummer

De dag dat ik besloot gek te worden

door Thomas Heerma van Voss

Omdat ik die dag zevenentwintig was geworden, ging ik met appeltaart langs bij mijn oma. Ik fietste naar het tehuis toe met de taartdoos onder mijn arm. We zaten op onze vaste plaats, in de serre met uitzicht op het park. ‘Daar ben je weer,’ zei ze enigszins triomfantelijk, alsof ze een inzicht deelde dat me anders was ontgaan. Ik vroeg me af of ze zich nog iets herinnerde van de vorige keren dat ik bij haar langskwam. En of ze het zou merken als ik nooit meer zou komen.

We zeiden nog minder dan gebruikelijk. Vroeger wisselden we nog wel enkele zinnen, maar ik wilde mijn oma niet vermoeien met berichten over mijn nachtleven, over mijn gestrande relatie, over mijn nieuwe bijbaantje. Met een lepel voerde ik haar stukjes taart. Ze maakte smakende geluiden, al kauwde ze nauwelijks. ‘Lekker he?’ zei ik.

‘Hmhmhm.’

Minuten verdwenen. Uit een van de kamers kwam het geluid van een televisie. Hard en dreunend, zoals altijd hier. Ergens riep een bewoner om een verpleegster: *Je moet nu komen, ik ben gevallen.*

Ik vroeg me af wie mijn oma zou roepen als ze zou vallen. Op haar armen zag ik vaak blauwe plekken, nu en dan kneusde ze een ledemaat, maar ik was er nooit bij wanneer dat gebeurde, en ze vertelde er ook nooit over. Misschien dacht ze dat ik bij die dingen toch geen rol van betekenis kon spelen, misschien verwachtte ze van mij net zo weinig daadkracht als ik doorgaans van mezelf verwachtte.

‘Ik ben jarig vandaag,’ zei ik toen.

Mijn oma sperde haar ogen wijd open. Het was onduidelijk of ze mij aankeek of haar aandacht richtte op iets achter me.

‘Jarig?’ Achterin haar mond zag ik een paar onverteerde stukken appeltaart zitten, verdwaald tussen haar met goud gevulde kiezen en onbedekte stukken tandvlees. ‘Dat is toch niks voor jou?’

‘Nee,’ antwoordde ik, op de instemmende toon die ik al jaren tegen mijn oma aansloeg. *Help, ik ben gevallen!* klonk het op de achtergrond. *Waarom doet niemand wat?* Ik overwoog op te staan, maar bleef zitten, en voelde me ineens beledigd door wat mijn oma gezegd had. Een plotse agressie welde op in mijn binnenste: ‘Hoezo niet, trouwens?’ vroeg ik. ‘Hoezo is dat niks voor mij?’

‘Jarig zijn,’ zei ze, weer met die triomf in haar stem. ‘Echt, lieverdje, dat is gewoon niks voor jou.’

‘Ja, ik hoorde je wel, dit zeg je elk jaar, maar wat bedoel je ermee? Iedereen kan toch jarig zijn, ouder worden, noem het maar op?’

‘Voor mij zal je altijd de kleine Jean blijven,’ zei ze, nog altijd kauwend op taart. ‘Het rustige, kleine, verstandige jongetje. Mijn eigen Jean.’

Het was ongetwijfeld als compliment bedoeld, mijn oma knikte ook vertederd bij haar eigen woorden, maar ik voelde een steek in mijn binnenste. Rustig, rustig, dat hoorde ik al mijn hele leven – en steeds meer klonk het als een tekortkoming. En verstandig, waarom moest het altijd verstandig zijn, waarom zei nou nooit iemand over mij dat ik zo aangenaam ongeremd op dingen kon reageren?

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

FREDIE BECKMANS (1956) – Schilder, voordrachtskunstenaar, voorzitter van de Worstclub, ex-wereldkampioen kookperformance. Winnaar Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2006-2007 (*Essayistiek*).

CHRÉTIEN BREUKERS (1965) – Dichter en schrijver. Publiceerde o.m. de dichtbundels *Oudegracht* (2011) en *De zomer haalt nog één keer uit* (2016) alsook *Het eerste gedicht; Over het lezen van poëzie* (2013), de verhalenbundel *Een zoon van Limburg* (2014), de roman *Lot* (2015) en de novelle *Fresh Up* (2016).

JAN-WILLEM DIJK (1985) – Dichter; studeerde aan de Schrijversvakschool Groningen. Ontving in 2016 de Tine Clevering-Meijer Prijs van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Publiceert in *Hollands Maandblad*.

JOCHEM VAN DEN DIJSSEL (1983) – Publiceerde eerder in *Propria Cures* en *Hollands Maandblad*. Ontving in 2014 de Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs (*categorie proza*).

MAARTEN DOORMAN (1957) – Filosoof, dichter, essayist. Hij is bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en doceert cultuurfilosofie aan de Universiteit Maastricht. Zijn recentste boeken zijn de poëziebundel *Je kunt bellen* (2013) en *De navel van Daphne; Over kunst en engagement* (2016).

JACK DRUPPERS (1962) – Wijkagent & inspecteur van politie te Amsterdam. Is ook actief als acteur. Publiceerde eerder in het politievakblad *Blauw* en als ‘korpblogger’. Voor zijn project ‘Politiekids’ ontving hij de LPB Award voor het beste buurtproject en werd hij genomineerd voor de Hein Roethofprijs.

ARNON GRUNBERG (1971) – Schrijver en columnist. Ontving o.m. de Anton Wachterprijs, de F. Bordewijkprijs, tweemaal de Gouden Uil, tweemaal de AKO-literatuurprijs, de Libris literatuurprijs, de Constantijn Huygens-prijs en de Frans Kellendonk-prijs. Voorjaar 2016 verscheen zijn roman *Moedervlekken*.

THOMAS HEERMA VAN VOSS (1990) – Publiceerde onder de romans *De Allestafel* (2009) en *Stern* (2013). In 2014 verscheen zijn verhalenbundel *De derde persoon* en in 2016 de novelle *Dat wat overblijft*.

KRIJN PETER HESSELINK (1976) – Dichter en vertaler. Publiceerde de dichtbundels *Als geen ander* (2008), *Stil alarm* (2009), *De uitputting voorbij* (2011) en *als niemand vangt* (2014). Winnaar Hollands Maandblad Schrijversbeurzen (*poëzie*) 2008 en (*essayistiek*) 2011. In 2015 verscheen zijn roman *Moederziel*.

DELPHINE LECOMTE (1978) – Debuteerde in 2009 met de bundel *De dieren in mij*, die werd onderscheiden met de Cees Buddingh'-prijs en de Prijs voor Letterkunde van de Provincie West-Vlaanderen. In 2015 verscheen de bundel *Dichter, bokser, koningsdochter* die werd genomineerd voor de VSB Poëzieprijs.

STANCE OONK (1959) – Beeldend kunstenaar. Studeerde aan de Hogeschool voor de Kunsten te Amsterdam. Woont, werkt, exposeert en doceert te Haarlem: www.stanceoonk.nl.

FRANS STÜGER (1946) – Debuteerde in 1975 met de roman *De gedachte*; daarna verschenen o.m. *Sporen in de winter* (2001), *Weerloos* (2003) en in ‘de schrijfbibliotheek’ *Personages, conflict, perspectief* (2011).

WILLEM THIES (1973) – Debuteerde in 2006 met de bundel *Toendra* (bekroond met de C. Buddingh’-prijs). Nadien verschenen o.m. *Twee vogels één kogel* (2012) en *Meer mensen dan reddingsvesten* (2015).

HOLLANDS Maandblad

Redactie: Bastiaan Bommeljé

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Willemijn Lindhout

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • p/a Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam • Tel. 020-4213830 • info-hm@uitgeverijpodium.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgevers: Uitgeverij Podium in samenwerking met Stichting Hollands Maandblad, Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 79,50 • Proefabonnement (3 nummers) € 20,- Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling bij Uitgeverij Podium dan wel via www.hollandsmaandblad.nl – HollandsMaandblad@spabonneservice.nl